

TARYBOS SPRENDIMAS (BUSP) 2016/2383

2016 m. gruodžio 21 d.

dėl Sąjungos paramos Tarptautinės atominės energijos agentūros veiklai branduolinio saugumo srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 28 straipsnio ir 31 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Sąjungos vyriausiojo įgaliojimo užsienio reikalams ir saugumo politikai pasiūlymą,

kadangi:

- (1) 2003 m. gruodžio 12 d. Europos Vadovų Taryba priėmė Europos Sąjungos kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (toliau – strategija), kurios III skyriuje pateiktas priemonių, kurių reikia imtis Sąjungoje ir trečiojoje šalyse siekiant kovoti su tokiu platinimu, sąrašas;
- (2) Sąjunga aktyviai įgyvendina strategiją ir vykdo jos III skyriuje išvardytas priemones, visų pirma suteikdama finansinių išteklių daugiašalių institucijų, pavyzdžiui, Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA), vykdomiems konkretiems projektams remti;
- (3) 2003 m. lapkričio 17 d. Taryba priėmė Bendrąją poziciją 2003/805/BUSP ⁽¹⁾ dėl daugiašalių susitarimų masinio naikinimo ginklų ir pristatymo priemonių neplatinto srityje universalaus taikymo ir sustiprinimo. Toje bendrojoje pozicijoje, *inter alia*, raginama skatinti sudaryti TATENA visapusiškų saugos garantijų susitarimus ir papildomus protokolus, o Sąjunga įpareigojama siekti, kad visapusiškų saugos garantijų susitarimai ir papildomi protokolai taptų TATENA patikros sistemos standartu;
- (4) 2004 m. gegužės 17 d. Taryba priėmė Bendruosius veiksmus 2004/495/BUSP ⁽²⁾ dėl paramos TATENA veiklai pagal jos Branduolinio saugumo programą ir įgyvendinant strategiją;
- (5) 2005 m. liepos 18 d. Taryba priėmė Bendruosius veiksmus 2005/574/BUSP ⁽³⁾ dėl paramos TATENA veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant strategiją;
- (6) 2006 m. birželio 12 d. Taryba priėmė Bendruosius veiksmus 2006/418/BUSP ⁽⁴⁾ dėl paramos TATENA veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir strategiją;
- (7) 2008 m. balandžio 14 d. Taryba priėmė Bendruosius veiksmus 2008/314/BUSP ⁽⁵⁾ dėl paramos TATENA veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant strategiją;

⁽¹⁾ 2003 m. lapkričio 17 d. Tarybos bendroji pozicija 2003/805/BUSP dėl daugiašalių susitarimų masinio naikinimo ginklų ir pristatymo priemonių neplatinto srityje universalaus taikymo ir sustiprinimo (OL L 302, 2003 11 20, p. 34).

⁽²⁾ 2004 m. gegužės 17 d. Tarybos bendrieji veiksmai 2004/495/BUSP dėl paramos TATENA veiklai pagal jos Branduolinio saugumo programą ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 182, 2004 5 19, p. 46).

⁽³⁾ 2005 m. liepos 18 d. Tarybos bendrieji veiksmai 2005/574/BUSP, dėl paramos TATENA veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 193, 2005 7 23, p. 44).

⁽⁴⁾ 2006 m. birželio 12 d. Tarybos bendrieji veiksmai 2006/418/BUSP, dėl paramos TATENA veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 165, 2006 6 17, p. 20).

⁽⁵⁾ 2008 m. balandžio 14 d. Tarybos bendrieji veiksmai 2008/314/BUSP dėl paramos TATENA veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 107, 2008 4 17, p. 62).

- (8) 2010 m. rugsėjo 27 d. Taryba priėmė Sprendimą 2010/585/BUSP ⁽¹⁾ dėl paramos TATENA veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant strategiją;
- (9) 2013 m. spalio 21 d. Taryba priėmė Sprendimą 2013/517/BUSP ⁽²⁾ dėl Sąjungos paramos Tarptautinės atominės energijos agentūros veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant strategiją;
- (10) 2016 m. gegužės 8 d. įsigaliojo Branduolinių medžiagų fizinės saugos konvencijos (ACPPNM) pakeitimas. Sąjunga ir jos valstybės narės propagavo šį pakeitimą vykdydamos diplomatinę informavimo veiklą ir finansuodamos TATENA veiklą toje srityje. Po jo įsigaliojimo reikės nuolat dėti pastangas, kad būtų užtikrintas pakeitimo vykdymo užtikrinimas nacionaliniu lygmeniu ir visuotinis taikymas;
- (11) TATENA siekia tų pačių tikslų, kurie išdėstyti 3–10 konstatuojamosiose dalyse, įgyvendinant jos Branduolinio saugumo planą, visiškai finansuojamą savanoriškais įnašais į TATENA Branduolinio saugumo fondą;
- (12) Sąjunga yra įsipareigojusi stiprinti branduolinį saugumą visame pasaulyje ir pasirengusi toje srityje toliau padėti trečiosioms šalims. Sąjunga palankiai vertina pastarojo meto veiksmus, kuriais siekiama stiprinti TATENA Branduolinio saugumo programą, taip pat Tarptautinę konferenciją įsipareigojimų ir veiksmų branduolinio saugumo srityje klausimais, kurią TATENA surengs 2016 m. gruodžio 5–9 d. Sąjunga siekia užtikrinti, kad toliau tvariai ir veiksmingai būtų įgyvendinami bendrieji veiksmai 2004/495/BUSP, 2005/574/BUSP, 2006/418/BUSP, 2008/314/BUSP ir Sprendimas 2010/585/BUSP, kuriais remiami TATENA branduolinio saugumo planai, (toliau – ankstesni bendrieji veiksmai ir sprendimai) ir yra įsipareigojusi teikti tolesnę paramą, kad būtų priimtas 2018–2021 m. TATENA branduolinio saugumo planas. Siekiant išvengti veiklos dubliavimo ir užtikrinti kuo didesnę išlaidų efektyvumą bei tolesnę rizikos mažinimą, veikla bus glaudžiai koordinuojama su ES cheminių, biologinių, radioaktyvių bei branduolinių medžiagų (ChBRB) kompetencijos centrų iniciatyva ir kitomis iniciatyvomis bei programomis;
- (13) šio sprendimo techninis įgyvendinimas turėtų būti patikėtas TATENA, kuri remdamasi ilgalaikėmis ir plačiai pripažintomis ekspertinėmis žiniomis branduolinio saugumo srityje galėtų gerokai sustiprinti atitinkamus pajėgumus tikslinėse šalyse. Šie Sąjungos remiami projektai gali būti finansuojami tik iš savanoriškų įnašų į TATENA Branduolinio saugumo fondą. Tokie įnašai, kuriuos turės suteikti Sąjunga, padės tam, kad TATENA galėtų atlikti itin svarbų vaidmenį branduolinio saugumo srityje remdama šalių pastangas įvykdyti savo pareigas branduolinio saugumo srityje;
- (14) atsakomybė už šalies branduolinį saugumą tenka pačiai šaliai,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

1. Siekdama nedelsiant ir praktiškai įgyvendinti tam tikras strategijos dalis, Sąjunga remia TATENA veiklą branduolinio saugumo srityse, kad būtų įgyvendinti šie tikslai:

- daryti pažangą, kad būtų visuotinai taikomi tarptautiniai ginklų neplatavimo ir branduolinio saugumo dokumentai;
- padėti šalims suformuoti vietos techninius, mokslinius ir žmogiškuosius pajėgumus, būtinus veiksmingam ir tvariam branduoliniam saugumui užtikrinti;
- stiprinti pajėgumus užkirsti kelią nusikalstamos ar tyčinės nesankcionuotoms veikoms, susijusioms su branduolinėmis ar kitomis radioaktyviosiomis medžiagomis, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, išsiaiškinti tokias veikas, į jas reaguoti ir nuo jų apsaugoti žmones, turtą, aplinką ir visuomenę;
- stiprinti neteisėtus prekybos branduolinėmis bei kitomis radioaktyviosiomis medžiagomis išaiškinimą ir atsakomuosius veiksmus;
- prisidėti prie kompiuterių saugumo branduolinėje srityje;

⁽¹⁾ 2010 m. rugsėjo 27 d. Tarybos sprendimas 2010/585/BUSP dėl paramos TATENA veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 259, 2010 10 1, p. 10).

⁽²⁾ 2013 m. spalio 21 d. Tarybos sprendimas 2013/517/BUSP dėl Sąjungos paramos Tarptautinės atominės energijos agentūros veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 281, 2013 10 23, p. 6).

- f) stiprinti radioaktyviųjų šaltinių saugumą, užtikrinti jų saugų ir patikimą saugojimą šalyse, kurioms reikia paramos, be kita ko, grąžinant kilmės šaliai arba tiekėjui;
- g) stiprinti branduolinių ir kitų radioaktyviųjų medžiagų fizinę apsaugą.

2. Projektais siekiama:

- a) užtikrinti pagal ankstesnius bendruosius veiksmus ir sprendimus teikiamos paramos tvarumą ir veiksmingumą;
- b) stiprinti Šalių vietos branduolinio saugumo rėmimo infrastruktūrą;
- c) stiprinti Šalių teisinę ir reguliavimo sistemą;
- d) stiprinti branduolinio saugumo sistemas ir branduolinėms bei kitoms radioaktyviosioms medžiagoms taikomas priemones;
- e) stiprinti Šalių institucinę infrastruktūrą ir gebėjimus tvarkyti branduolines ir radioaktyvias medžiagas, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė;
- f) stiprinti Šalių reagavimo į kibernetinius nusikaltimus pajėgumus, didinti atsparumą tiems nusikaltimams ir švelninti jų poveikį branduoliniam saugumui;
- g) tobulinti švietimo ir mokymo pajėgumus branduolinio saugumo srityje;
- h) užtikrinti tikslinę ir nuolatinę paramą Branduolinių medžiagų fizinės saugos konvencijos pakeitimo įgyvendinimui ir visuotiniam taikymui.

3. Rengiant šį sprendimą remiamasi TATENA jau turima informacija ir pagal ankstesnius bendruosius veiksmus ir sprendimus vykdytų užduočių rezultatais.

4. Išsamus projektų aprašymas pateikiamas priede. Tikslinių šalių sąrašai grindžiami poreikiais, nustatytais atlikus esamų trūkumų analizę, kaip išdėstyta esamuose integruotuose paramos branduoliniam saugumui planuose (INSSP), arba TATENA sekretoriato pateiktu pasiūlymu. Paramą gaunančių šalių ir subregionų sąrašus turėtų sudaryti Sąjungos valstybės narės, pasikonsultavusios su TATENA.

2 straipsnis

1. Už šio sprendimo įgyvendinimą atsako Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai (toliau – vyriausiasis įgaliotinis).
2. 1 straipsnio 2 dalyje nurodytus projektus vykdo TATENA kaip įgyvendinančioji organizacija. Ji vykdo šią užduotį vyriausiojo įgaliotinio atsakomybe. Tuo tikslu vyriausiasis įgaliotinis ir TATENA sudaro reikiamus susitarimus.

3 straipsnis

1. 1 straipsnio 2 dalyje nurodytiems projektams įgyvendinti skiriama orientacinė finansavimo suma yra 9 361 204,23 EUR.
2. Iš 1 dalyje nustatytos sumos finansuojamos išlaidos tvarkomos laikantis Sąjungos biudžetui taikomų procedūrų ir taisyklių.
3. Komisija prižiūri, kad 1 dalyje nurodytos išlaidos būtų tinkamai tvarkomos. Tuo tikslu ji ir TATENA sudaro finansavimo susitarimą. Finansavimo susitarime nustatoma, kad TATENA turi užtikrinti Sąjungos įnašo matomumą, proporcingą jo dydžiui.

4. Įsigaliojus šiam sprendimui, Komisija stengiasi kuo greičiau sudaryti 3 dalyje nurodytą finansavimo susitarimą. Ji informuoja Tarybą apie visus sunkumus, su kuriais gali būti susidurta to proceso metu, ir praneša finansavimo susitarimo sudarymo datą.

4 straipsnis

1. Vyriausiasis įgaliotinis Tarybai pateikia šio sprendimo įgyvendinimo ataskaitą, parengtą remiantis reguliariai teikiamomis TATENA ataskaitomis. Šiomis ataskaitomis grindžiamas Tarybos atliekamas vertinimas.
2. Komisija teikia informaciją apie 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų projektų įgyvendinimo finansinius aspektus.

5 straipsnis

1. Šis sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną.
2. Jis netenka galios praėjus 36 mėnesiams po Komisijos ir TATENA finansavimo susitarimo sudarymo dienos arba praėjus 12 mėnesių po jo priėmimo dienos, jeigu iki tos dienos finansavimo susitarimas nebuvo sudarytas.

Priimta Briuselyje 2016 m. gruodžio 21 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
M. LAJČÁK

PRIEDAS

Sąjungos parama TATENA veiklai branduolinio saugumo srityse, įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją

Priimančiųjų Šalių atitiktis reikalavimams ir atranka

Pagal šį sprendimą paramos gavimo reikalavimus atitinkančios valstybės yra visos TATENA valstybės narės, kurioms reikalinga parama branduolinio saugumo srityje, jei bus priimtas TATENOS pasiūlymu grindžiamas Sąjungos sprendimas. TATENA gali raštu Sąjungai teikti pasiūlymų pakeitimus, pateikdama siūlomų pakeitimų pagrindimą. Pakeitimai bus įgyvendinami, kai jiems pritaris Sąjunga. Priimančiųjų Šalių (toliau – paramą gaunančios šalys) atranka, kaip nurodyta šiame sprendime, turėtų būti grindžiama įvertinimais ir TATENA jau turimais duomenimis, taip pat gautais pagal ankstesnius Tarybos sprendimus ir konsultuojantis su atitinkamais Tarybos organais, siekiant užtikrinti kuo didesnę veiksmų poveikį. Siekiant išvengti veiklos dubliavimo ir užtikrinti kuo didesnę išlaidų efektyvumą bei tolesnę rizikos mažinimą, veikla bus glaudžiai koordinuojama su kompetencijos centrų iniciatyva, Europos Komisijos finansuojamais projektais, taip pat kitomis iniciatyvomis ir programomis, rengiant ES ChBRB kompetencijos centrų iniciatyvos vadovybės susitikimus kasmetiniuose Jungtinio tyrimų centro ir TATENA sekretoriato susitikimuose ir kasmetiniame nacionalinių paramos branduoliniam saugumui centrų (NSSC) plenariniame posėdyje. Konkreti veikla bus finansuojama atsižvelgiant į Sąjungos prioritetus ir reguliariai iš anksto konsultuojantis. Kai kuri veikla, pavyzdžiui, regioninių mokymo kursų (RTC) ir tarptautinių mokymo kursų (IRT) srityse, bus vykdoma Šalyse, kurios nėra paramą gaunančios šalys. Tai bus priimančiosios šalies įnašas į TATENA veiklą.

Į kiekvieną projektą įtraukiamas Sąjungos ir TATENA sutartas galimų šalių paramos gavėjų sąrašas. Projektai bus įgyvendinami atrinktose tų regionų Šalyse ir jie gali apimti veiklą šiose srityse:

- 1) pagal ankstesnius bendruosius veiksmus ir sprendimus teikiamos paramos tvarumo ir veiksmingumo;
- 2) Šalių vietos branduolinio saugumo infrastruktūros stiprinimo;
- 3) Šalių teisinės ir reguliavimo sistemos stiprinimo;
- 4) branduolinio saugumo sistemų ir branduolinėms bei kitoms radioaktyviosioms medžiagoms taikomų priemonių stiprinimo;
- 5) Šalių institucinės infrastruktūros ir gebėjimų tvarkyti branduolines ir radioaktyvias medžiagas, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, stiprinimo;
- 6) Šalių reagavimo į kibernetinius nusikaltimus pajėgumų stiprinimo, atsparumo tiems nusikaltimams didinimo ir jų poveikio nacionaliniam ir branduoliniam saugumui švelninimo;
- 7) radioaktyviųjų šaltinių saugumo klausimo sprendimo grąžinant šiuos šaltinius;
- 8) vidaus subjektų keliamų grėsmių prevencijos ir apsaugos nuo šių grėsmių priemonių bei branduolinių medžiagų apskaitos ir kontrolės.

I. PROJEKTAI

Projektas Nr. 1:

Parama CPPNM pakeitimo įgyvendinimui

CPPNM pakeitimas įsigaliojo 2016 m. gegužės 8 d. Juo Šalys teisiškai įpareigojamos nustatyti, įgyvendinti ir taikyti tinkamą fizinės saugos režimą, grindžiamą 12 pagrindinių principų, taikytiną jų jurisdikcijai priklausančioms ir taikiais tikslais šalies viduje naudojamoms, saugomoms ir vežamoms branduolinėms medžiagoms ir branduolinės energetikos objektams. Įgyvendinant projektą daugiausia dėmesio bus skiriama CPPNM pakeitimo įgyvendinimui, gebėjimų stiprinimui ir visuotiniam taikymui. Juo taip pat Šalys teisiškai įpareigojamos apsaugoti taikiais tikslais šalies viduje naudojamus, saugomus ir vežamus branduolinės energetikos objektus ir branduolines medžiagas. Be to, juo numatomas intensyvesnis Šalių bendradarbiavimas dėl skubių priemonių, skirtų pavogtų ar dingusių branduolinių medžiagų buvimo vietai nustatyti ir susigrąžinti, sabotažo sukeltos radiologinės taršos padariniams sušvelninti, užkirsti kelią susijusioms nusikalstamoms veikoms ir su jomis kovoti.

Projekto tikslai:

- teikti paramą CPPNM įgyvendinimui,
- stiprinti nacionalinę teisėkūros ir reguliavimo sistemą, taip pat Šalių gebėjimą plėtoti keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais regionų lygmeniu, kadangi tai taikoma bet kuriai institucijai, vykdančiai veiklą, susijusią su branduolinių medžiagų, kurioms taikoma reguliuojamoji kontrolė ir kurioms ji netaikoma, saugumu,
- suteikti Šalims ekonomiškai efektyvių priemonių, kuriomis joms būtų padedama vykdyti nacionalinius, regioninius ir tarptautinius įsipareigojimus ir priimti privalomus ir tarptautinius teisės dokumentus,
- toliau stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą siekiant pagal kiekvienos Šalies nacionalinę teisę ir CPPNM pakeitimą nustatyti veiksmingas branduolinių medžiagų ir branduolinės energetikos objektų fizinės saugos priemones.

Projekto aprašymas:

- veikla, nustatyta dešimties Šalių INSSP, susijusi su įsipareigojimų pagal CPPNM pakeitimą įgyvendinimu, bus paversta konkrečiais veiksmais. Bus apibrėžti pagrindiniai atitinkamų klausimų sprendimo etapai, kad būtų rasti Šalims tinkami tvarūs sprendimai siekiant stiprinti jų nacionalinį branduolinio saugumo režimą. Sutarus dėl tvarkaraščio ir įsipareigojimų bus užtikrintas visapusiškas planų įgyvendinimas,
- mokymo kursų medžiagos peržiūrėjimas: turės būti parengtos naujos mokymo pratybos siekiant užtikrinti geresnį dalyvių supratimą.

Numatomi projekto rezultatai:

- geresnis Šalių gebėjimas vykdyti savo įsipareigojimus pagal CPPNM pakeitimą,
- pradėtas tolesnis fizinės saugos reguliavimo sistemos plėtojimas ir tobulinimas,
- parengtas Šalims skirtas rekomendacijų dokumentas, kad jos galėtų plėtoti nacionalinius pajėgumus branduolinės energetikos objektų reguliavimo, peržiūros, vertinimo ir tikrinimo srityse siekiant užtikrinti branduolinį saugumą visu branduolinės energetikos objekto gyvavimo laikotarpiu.

Projektas Nr. 2:

Tvarus projektas

Siūlomasi tvarus projektas grindžiamas intensyviu darbu, susijusiu su pagal Sprendimą 2013/517/BUSP finansuojama aptikimo struktūra. Jis parengtas atsižvelgiant į keturių poveikio vertinimo misijų, susijusių su ankstesniais bendraisiais veiksmais ir sprendimais, vykdytais Kuboje, Indonezijoje, Jordanijoje, Libane, Malaizijoje ir Vietname, rezultatais. Tos šešios Šalys savo INSSP paprašė TATENA paramos šiam projektui.

Projektu siekiama suteikti priemonių, skirtų „branduolinio saugumo aptikimo struktūrai“, t. y. integruotoms branduolinio saugumo sistemoms ir priemonėms, remti remiantis tinkama teisine ir reguliavimo sistema, reikalinga siekiant įgyvendinti nacionalinę branduolinių ir kitų radioaktyviųjų medžiagų, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, aptikimo strategiją. Siūlomas projektas atitinka paramą, kurią Sąjunga jau suteikė duodama tokią aptikimo įrangą kaip portaliniai spinduliuotės detektoriai ir rankiniai prietaisai.

2.1. Mokymo atlikti techninę priežiūrą priemonės

Projekto tikslai:

- padėti Šalims užtikrinti galimybes gauti vietos techninės bei mokslinės paramos ir užtikrinti žmogiškųjų išteklių vystymą, būtiną veiksmingam ir tvariam branduoliniam saugumui užtikrinti,
- užtikrinti optimalų Sąjungos duotos įrangos naudojimą ir jos tinkamą techninę priežiūrą visu jos gyvavimo laikotarpiu.

Projekto aprašymas:

- tinkama techninė priežiūra yra vienas iš svarbiausių veiksnių siekiant išsiaiškinti vagystę, sabotažą, nesankcionuotą prieigą, neteisėtą perdavimą ar kitas piktavališkas veikas, susijusias su branduolinėmis medžiagomis, kitomis radioaktyviosiomis medžiagomis ar su jomis susijusiais objektais, ir imtis veiksmų tokiais atvejais. Bus parengtos mokymo atlikti aptikimo įrangos (portalinių spinduliuotės detektorių ir rankinių prietaisų) techninę priežiūrą priemonės. Bus parengti priemonių maketai siekiant konkrečiai išmokyti ne tik tinkamai jas naudoti, bet ir atlikti jų techninę priežiūrą,
- mokymas atlikti aptikimo įrangos techninę priežiūrą.

Numatomi projekto rezultatai:

- sustiprinti TATENA teikiamą paramą aptikimo struktūros įgyvendinimui,
- užtikrinti, kad būtų aprūpinta mokomąja medžiaga ir ji būtų naudojama siekiant sustiprinti visų naujų susijusių darbuotojų mokymą; Sąjungos valstybėms narėms Ginklų neplatavimo darbo grupė (CONOP) suteiks mokomosios medžiagos prototipą,
- užtikrinti, kad eksploatuojamos aptikimo įrangos techninę priežiūrą paramą gaunančių Šalių institucijos galėtų vykdyti kuo ilgesnį laikotarpį.

2.2. Reguliavimo įstaigoms skirtos programinės įrangos priemonės

Veiksmingam portalinių spinduliuotės detektorių veikimui būtina informacija. Parengus bendras duomenų formas ir bandymų protokolus sudaromos sąlygos veiksmingam įvairių veiklos vykdytojų ryšių palaikymui. Įvairių tiekėjų pateiktais aptikimo prietaisais, pavyzdžiui, portaliniais spinduliuotės detektoriais, surinktų duomenų įtraukimas į informacijos tinklus yra ypač svarbus veiksmingos bendros aptikimo sistemos sukūrimo aspektas. Šis projektas galėtų padėti Šalims iš esmės pagerinti jų veiklos veiksmingumą aptikimo sistemą integruojant į nacionalinius dalijimosi informacija tinklus. Objekto ir veiklos vykdytojų dalijimasis informacija gali padėti išvengti dvigubų patikrinimų atlikimo ir padėti greitai išsiaiškinti nekenksmingus ir melagingus perspėjimus apie pavojų, susijusius su daugeliu pasyviųjų aptikimo sistemų.

Šiuo projektu, pasinaudojant programinės įrangos priemonėmis, būtų įgyvendinta integruota sistema siekiant pagerinti analizės procesą ir pateikti rekomendacijų dėl tinkamos įrangos. Reguliavimo įstaigos grįžtamoji informacija vietos portalinių spinduliuotės detektorių stočiai padidins sistemos veiksmingumą ir padės dirbti pirmosios grandies pareigūnams.

Projekto tikslai:

- padėti Šalims užtikrinti galimybes gauti vietos techninės bei mokslinės paramos ir užtikrinti žmogiškųjų išteklių vystymą, būtiną veiksmingam ir tvariam branduoliniam saugumui užtikrinti,
- suderinti perspėjimų apie pavojų duomenis, kad būtų galima palyginti įvairių tiekėjų pristatomos įrangos teikiamus duomenis.

Projekto aprašymas

- padėti reguliavimo įstaigoms integruoti duomenis ir suderinti programinę perspėjimų apie pavojų įrangą, kad jos galėtų palyginti įvairių tiekėjų pristatomos įrangos teikiamus duomenis ir užtikrinti, kad reguliavimo sprendimai būtų grindžiami teisinga informacija,
- kiekvienos Šalies suinteresuotiesiems subjektams bus pateikta bandomoji priemonė, kurią jie išbandys. Pasinaudodami TATENA rengiamų ekspertų misijų pagalba jie atliks tikrą bandymą. Bus parengta ir į galutinę ataskaitą įtraukta mokomosios priemonės bandymo ataskaita. Reguliavimo įstaigos grįžtamoji informacija vietos portalinių spinduliuotės detektorių stočiai padidins sistemos veiksmingumą ir padės dirbti pirmosios grandies pareigūnams.

Numatomi projekto rezultatai:

- įtraukti sukurtos sistemos mokomąjį modulį, taip pat interaktyvią ekspertinę melagingų perspėjimų apie pavojų išsiaiškinimo sistemą. Kiekvienos Šalies suinteresuotiesiems subjektams bus pateiktas priemonės prototipas, kurį jie išbandys. Į sistemą bus įtrauktas sukurtos sistemos mokomasis modulis, taip pat interaktyvi ekspertinė melagingų perspėjimų apie pavojų išsiaiškinimo sistema. Bus parengta ir Komisijai pateikta konkreti mokomosios priemonės bandymo ataskaita. Sąjungos valstybėms narėms CONOP suteiks mokomosios medžiagos prototipą,

- vienoje iš Šalių atlikti maketo bandymą, atlikti analizę ir suformuluoti pakeitimų reikalavimus, jei tokių bus, grindžiamus bandymo rezultatų ataskaita,
- suderinti regioninio ir tarptautinio bendradarbiavimo veiklą reguliavimo įstaigų lygmeniu ir atitinkamai tarp reguliavimo įstaigų, nustatyti branduolinių ir kitų radioaktyviųjų medžiagų buvimo vietą ir imtis atsakomųjų veiksmų,
- vienoje iš Šalių atlikti vieno veikiančio prototipo bandymą,
- į būsimus portalinių spinduliuotės detektorių viešuosius pirkimus įtraukti protokolą, kuriame būtų nurodyti konkretūs programinei įrangai keliami reikalavimai.

Projektas Nr. 3:

Branduolinio saugumo stiprinimas sutelkiant dėmesį į ES kaimyninių šalių ir Lotynų Amerikos regionus

Šio projekto tikslas yra stiprinti nacionalinius teisėkūros ir reguliavimo sistemos plėtojimo ir kūrimo pajėgumus ir stiprinti TATENA valstybių narių gebėjimus nustatyti visapusišką nacionalinį branduolinio saugumo režimą. Europos Sąjunga pradėjo regioninį projektą Užsachario Afrikoje, skirtą urano gamybos ir vežimo saugos, saugumo ir saugumo garantijų bei saugaus radioaktyviųjų šaltinių tvarkymo klausimams spręsti. Tuo projektu vykdoma panaši su branduoliniu saugumu susijusi veikla, kaip ir veikla, siūloma šiame projekte. Todėl TATENA pasinaudos Sąjungos projekto grįžtama informacija ir rezultatais, kad susijusiuose regionuose įgyvendintų visą numatytą veiklą arba jos dalį. Programoje vadovaujamosi gairėmis, išdėstytomis GC/RES/10 OP 13, kuriose sekretoriatas paragintas sudaryti palankesnes sąlygas koordinavimo procesui, susijusiam su saugos ir saugumo sąsaja. Procese dalyvaus du TATENA skyriai: NRSW (sauga) ir NSNS (saugumas); bus vadovaujamosi subregionų pajėgumais grindžiamu požiūriu.

3.1. Branduolinio saugumo stiprinimas

Projekto tikslas:

- stiprinti Šalių pajėgumus užkirsti kelią nusikalstamoms arba tyčinėms nesankcionuotoms veikoms, susijusioms su branduolinėmis ar kitomis radioaktyviosiomis medžiagomis, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, išsiaiškinti tokias veikas, į jas reaguoti ir apsaugoti nuo jų žmones, turtą, aplinką ir visuomenę, be kita ko, prireikus dedant pastangas stiprinti pajėgumus regioniniu lygmeniu.

Projekto aprašymas:

- veikla, nustatyta dešimties Šalių INSSP, susijusi su nacionalinių branduolinio saugumo režimų įgyvendinimu, bus paversta konkrečiais veiksmais. Bus apibrėžti pagrindiniai atitinkamų klausimų sprendimo etapai, kad būtų rasti šalims tinkami tvarūs sprendimai branduolinio saugumo srityje. Laikantis sutartų tvarkaraščių ir išipareigojimų bus užtikrintas visapusiškas planų įgyvendinimas; jie bus įgyvendinami atlikus kryžminę patikrą su esamais ES ChBRB kompetencijos centrų projektais.

Numatomas projekto rezultatas:

- didesni nacionaliniai pajėgumai paramą gaunančiose šalyse.

3.2. Nacionalinės branduolinio saugumo teisinės ir reguliavimo sistemos stiprinimas

Projekto tikslas:

- stiprinti nacionalinę teisėkūros ir reguliavimo sistemą, taip pat Šalių gebėjimą plėtoti keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais regionų lygmeniu, kadangi tai taikoma bet kuriai institucijai, vykdančiai veiklą, susijusią su branduolinių ir kitų radioaktyviųjų medžiagų, kurioms taikoma reguliuojamoji kontrolė ir kurioms ji netaikoma, saugumu,
- suteikti šalims ekonomiškai efektyvių priemonių, kuriomis joms būtų padedama vykdyti nacionalinius, regioninius ir tarptautinius išipareigojimus, priimti privalomus ir tarptautinius teisės dokumentus ir vykdyti išipareigojimą laikytis neprivalomų teisės dokumentų.

Projekto aprašymas:

- ekspertų misijų sudarymas siekiant nustatyti galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų spragas; padėti Šalims prireikus prisitaikyti, kuo geriau pasinaudojant atitinkamose srityse galiojančiais Europos teisės aktais,
- tam tikrais atvejais naudoti sinergiją su kitomis tarptautinėmis organizacijomis (pvz., Pasaulio muitinių organizacija),
- rengti diskusijas dalyvaujančiose Šalyse dėl jų strategijų ir užtikrinti paramą jų nacionalinės infrastruktūros kūrimui,
- didinti politinius sprendimus priimančių asmenų informuotumą apie tinkamų branduolinio saugumo teisės aktų ir reguliavimo svarbą,
- integravimas į susijusių Šalių INSSP.

Numatomi projekto rezultatai:

- padėti rengti šalims skirtus įstatymus ir kitus teisės aktus,
- prireikus atnaujinti įstatymus ir kitus teisės aktus,
- teikti ataskaitas, kuriose būtų nurodyta esama padėtis ir pateiktos rekomendacijos dėl atitinkamos Šalies teisinės ir reguliavimo sistemos,
- Šalių įsipareigojimai įgyvendinti rekomendacijas ir surengti su tolesne veikla susijusį renginį po dvejų metų,
- detalai išdėstyti ir įvertinti rezultatus,
- įtraukti pasiekimus į galutinę ataskaitą.

3.3. Radioaktyviųjų šaltinių saugumas

Projekto tikslai:

- stiprinti Šalių reguliavimo infrastruktūrą, skirtą radioaktyviųjų šaltinių, susijusių objektų ir susijusios veiklos, įskaitant vežimą, saugumui užtikrinti,
- tam tikrais atvejais sukurti nacionalinius radioaktyviųjų šaltinių registrus pasirinktose Šalyse,
- bendradarbiauti su Šalimis siekiant parengti ir įgyvendinti nacionalines panaudotų šaltinių valdymo strategijas, įskaitant grąžinimą kilmės šaliai ar tiekėjui; saugų saugojimą nacionaliniu mastu, kol bus atliktas pašalinimas, arba eksportą perdirbimo arba pakartotinio naudojimo ar saugaus saugojimo tikslais (kaip nurodyta Projekto Nr. 7 aprašyme).

Projekto aprašymas:

Užtikrinti šaltinių saugumą:

- sukuriant nacionalinį radioaktyviųjų šaltinių sąrašą ir įvertinant fizinės saugos sistemas objektuose,
- sudarant penkias ekspertų misijas, kurios pateiktų apibendrintą ataskaitą, įskaitant informaciją apie esamą padėtį ir rekomendacijas.

Numatomi projekto rezultatai:

- vertinimo ataskaitos po misijų, kuriose būtų apibendrintos išvados, susijusios su nacionaliniu sąrašu ir (arba) fizinės saugos padėtimi objektuose,
- fizinės saugos priemonių diegimas objektuose, kuriuose naudojami arba saugomi didelio aktyvumo šaltiniai,
- įranga, kuri padėtų reguliavimo įstaigoms vykdyti objektų nacionalinius saugos ir saugumo patikrinimus.

3.4. Žmogiškųjų išteklių plėtojimas

Projekto tikslas:

Stiprinti Šalių pajėgumus užkirsti kelią nusikalstamosioms arba tyčinėms nesankcionuotoms veikoms, susijusioms su branduolinėmis ar kitomis radioaktyviosiomis medžiagomis, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, išsiaiškinti tokias veikas, į jas reaguoti ir apsaugoti nuo jų žmones, turta, aplinką ir visuomenę, be kita ko, prireikus plėtojant žmogiškuosius išteklius ir dedant pastangas stiprinti pajėgumus regioniniu lygmeniu.

Projekto aprašymas:

- deramai atsižvelgiant į panašias iki šiol dėtas pastangas ir siekiant užtikrinti jų tęstinumą, rengti kvalifikacijos tobulinimo kursus (PDC) universitetų dėstytojams, planuojantiems pradėti įgyvendinti pouniversitetinių studijų mokymo programas branduolinio saugumo srityje, kad dėstytojams būtų sudarytos sąlygos savo įstaigose dėstyti branduolinio saugumo kultūros dalyką,
- skatinti teikti mokymo branduolinio saugumo kultūros klausimais paslaugas įvairių specialistų auditorijoms, pasitelkiant regione esančius NSSC arba ES ChBRB kompetencijos centrus,
- įsigyti specialios įrangos švietimo ir mokymo tikslais, pavyzdžiui, pirmosios grandies pareigūnų naudojamų tikrų aptikimo priemonių, kad studentai ar stažuotojai išmokytų su ja elgtis ir ją įvaldytų.

Numatomi projekto rezultatai:

- kiekviename kvalifikacijos tobulinimo kurse bent 15 dėstytojų parengiami tema, kuri bus nustatyta vėliau (turės būti pateiktas parengtų dėstytojų sąrašas),
- bent du mokymo kursai turi būti surengti pasitelkiant regione esančius NSSC (turės būti pateikti kursų ir parengtų pareigūnų sąrašai),
- kvalifikacijos tobulinimo kursuose ir mokymo renginiuose suteikiama dėstomoji ir mokomoji medžiaga (medžiagą taip pat turės peržiūrėti Sąjungos atstovai).

3.5. Dėmesys Lotynų Amerikai

Dėmesys paramai ispanakalbėms Lotynų Amerikos Šalims. Siekiama į ispanų kalbą išversti kuo daugiau susijusių dokumentų, kad tos Šalys geriau įsisavintų veiklos rezultatus.

3.5.1. Švietimo programa

Tarptautiniai / regioniniai kursai branduolinio saugumo klausimais

Dviejų savaitių kursai bus skirti specialistams iš besivystančių šalių (pageidautina, turintiems vieno–trejų metų darbo patirties, dirbantiems atitinkamoje institucijoje savo šalyje ir atsakingiems už tam tikrus branduolinio saugumo aspektus). Kandidatai dėl savo karjeros turėtų būti konkrečiai suinteresuoti turėti žinių apie branduolinį saugumą, tačiau jų išsilavinimas gali skirtis. Paraiškas teikti ypač raginami kandidatai, kurie mokėsi branduoliniam saugumui aktualių mokslinių ar techninių dalykų, pavyzdžiui, branduolinės fizikos, branduolinės inžinerijos ar politikos mokslų, ir (arba) dalykų susijusiose srityse.

Šią veiklą ketinama vykdyti Ispanijoje ispanų ir anglų kalbomis. Jis bus skirta Lotynų ir Centrinės Amerikos Šalims. Mokymo programa bus grindžiama programa, naudota kursuose, kurie remiant Italijos Vyriausybei buvo rengiami Tarptautiniame teorinės fizikos centre.

Regioniniai kursai branduolinio saugumo klausimais Kuboje

Kuboje rengiamuose regioniniuose kursuose branduolinio saugumo klausimais bus remiamasi turiniu ir medžiaga, aprašyta 3.5.1. punkte. Ši veikla bus vykdoma kartu su Paramos branduoliniam saugumui centru, kuris šiuo metu kuriamas Kuboje. Šiais kursais ketinama naudotis regioniniu lygmeniu ir planuojama, kad jais bus plėtojamas švietimas Lotynų Amerikoje branduolinio saugumo srityje.

Numatomi projekto rezultatai:

- gerinti supratimą regione apie branduolinio saugumo principus.

3.5.2. Tolesnė veikla, susijusi su medžiagų, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, branduoliniu saugumu, pagal ankstesnius bendruosius veiksmus ir sprendimus

Projekto tikslas:

- užtikrinti pagal ankstesnius bendruosius veiksmus ir sprendimus inicijuoto darbo tvarumą ir toliau didinti branduolinį saugumą Lotynų ir Centrinės Amerikos Šalyse.

Projekto aprašymas

TATENA yra gavusi nemažai prašymų dėl pagalbos Lotynų ir Centrinės Amerikos valstybėse; juos patenkinus būtų užtikrintas pagal ankstesnius bendruosius veiksmus ir sprendimus inicijuotos veiklos tvarumas. Šie prašymai yra nurodyti INSSP ir apima ekspertų misijas, ypač ligoninėse, pratybas realiomis sąlygomis, nacionalinius, regioninius bei tarptautinius mokymo kursus (NTC/RTC/ITC) ir tam tikros aptikimo įrangos pirkimą Argentinoje ir Kuboje.

Numatomi projekto rezultatai:

- veiklos vykdymas nustatytoje Šalyse.

3.6. Medžiagų, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, branduolinis saugumas ES kaimyninėse Šalyse

Projekto tikslas:

- vykdyti ekspertų misijas, pratybas realiomis sąlygomis, nacionalinius, regioninius bei tarptautinius mokymo kursus (NTC/RTC/ITC) ir pirkti tam tikrą aptikimo įrangą Azerbaidžane, Jordanijoje, Libane, Maroke bei Ukrainoje ir kitose ES kaimyninėse Šalyse.

Projektas Nr. 4:

Informuotumo apie kompiuterių saugumą didinimas

TATENA Branduolinio saugumo skyrius siūlo integruotą veiklą siekiant padėti Šalims užtikrinti ir stiprinti kompiuterių saugumą pagal nacionalinius branduolinio saugumo režimus. Šiuo projektu bus remiama TATENA veiklos programa siekiant padėti Šalims didinti kompiuterių saugumą pagal jų nacionalinius saugumo režimus.

Projekto tikslas:

- TATENA siekia padėti didinti informuotumą ir teikti Šalims gaires, kad būtų padidintas jų gebėjimas užkirsti kelią įvairiems branduolinio saugumo incidentams ir į juos reaguoti. Daugiausia paramos skiriama informacijos saugumo incidentų, kurie gali tiesiogiai arba netiesiogiai padaryti neigiamą poveikį branduolinei saugai ir saugumui, prevencijai, jų išsiaiškinimui ir reagavimui į juos.

Projekto aprašymas:

- rengti tarptautinį bei regioninį mokymą ir teikti švietimo paramą, kad būtų didinamas informuotumas apie kompiuterių saugumą ir plėtojami pajėgumai,
- teikti branduolinio saugumo režimams skirtą paramą nacionalinių pajėgumų plėtojimui informacijos ir kompiuterių saugumo srityje,
- rengti ekspertų susitikimus bei forumus ir sudaryti jiems palankesnes sąlygas, kad būtų remiamas keitimasis informacija ir diskusijos aktualių kompiuterių saugumo sričių klausimais,
- teikti paramą 2019 m. įvyksiančiai TATENA tarptautinei konferencijai / simpoziumui dėl kompiuterių saugumo branduoliniame pasaulyje (TATENA būstinė).

Numatomi projekto rezultatai:

- geresnis informuotumas apie branduoliniam saugumui aktualius kompiuterių saugumo poreikius ir pagalbinės medžiagos / veiklos plėtojimas siekiant palengvinti kompiuterių saugumo programų rengimą ir tobulinimą,
- geresnis gebėjimas nacionaliniu lygmeniu užtikrinti ir palaikyti kompiuterių saugumą kaip branduolinio saugumo režimo dalį,

- informuotumas apie TATENA Branduolinio saugumo skyriaus (NSNS) gaires ir pagalbinę veiklą siekiant padėti stiprinti Šalių kompiuterių saugumą, kaip jų branduolinio saugumo režimo dalį, ir naudojimąsi jomis,
- keitimasis informacija pasaulio / regionų lygmeniu apie įgytą patirtį ir gerąją praktiką, susijusią su kompiuterių saugumo užtikrinimu tam tikrame branduolinio saugumo režime,
- geresnis bendradarbiavimas su pramonės partneriais ir jų tarpusavio bendradarbiavimas kuriant technologijas ir paslaugas, kuriomis užtikrinamas didesnis atsparumas kibernetiniams išpuoliams ir geresnis reagavimas į juos,
- nacionalinės mokymo struktūros, skirtos gebėjimams stiprinti kompiuterių saugumo srityje tam tikrame branduolinio saugumo režime, pavyzdžiui, padedant paramos branduoliniam saugumui centrams rengti mokymo programas kompiuterių saugumo klausimu,
- centralizuoto dalijimosi informacija siekiant padėti keistis kompiuterių saugumo informacija, svarbia suinteresuotiesiems subjektams branduolinio saugumo srityje, palengvinimas,
- TATENA tarptautinės konferencijos / simpoziumo dėl kompiuterių saugumo branduoliniame pasaulyje organizavimas.

Projektas Nr. 5:

Branduolinės medžiagos ir branduolinės energetikos objektų saugumas

TATENA toliau prisidės prie branduolinio saugumo pasaulio ir nacionaliniu mastu didinimo, vykdydama veiklą, kuria Šalių prašymu būtų remiamos jų pastangos mažinti riziką, kad naudojamos, saugomos ir (arba) vežamos branduolinės ar kitos radioaktyviosios medžiagos galėtų būti panaudotos piktavališkiems veiksams. Nacionalinės branduolinio saugumo sistemos turi būti remiamos sistemingai didinant branduolinės energetikos objektų ar radioaktyviųjų šaltinių saugumą ir rengiant nacionalinius mokymus, kad būtų suteikta konkreti techninė parama, reikalinga veiksmingam fizinės saugos sistemų ir kitų branduolinio saugumo techninių sistemų naudojimui bei techninei priežiūrai.

Projekto tikslas:

- stiprinti šalies priešakinę gynybinę liniją užtikrinant branduolinės medžiagos ir branduolinės energetikos objektų saugumą.

Projekto aprašymas:

- sustiprinti vieno objekto fizinės saugos lygį siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi dok. INFCIRC/225/Rev.5 išdėstytų rekomendacijų,
- įvertinti branduolinės energetikos objektų fizinės saugos sistemas, remiantis valstybių narių prašymais.

Numatomi projekto rezultatai:

- užtikrintas branduolinės medžiagos ir branduolinės energetikos objektų saugumas; Šaliai būtų padedama tvariai vykdyti suteiktos įrangos priežiūrą po jos įdiegimo,
- pateikti Sąjungos lėšų pridėtinės vertės ir teikiamos naudos poveikio vertinimą.

Projektas Nr. 6:

Tarptautinės fizinės saugos patariamiosios paslaugos (IPPAS) misijos

1995 m. pradėta vykdyti IPPAS programa yra itin svarbi TATENA pastangų padėti valstybėms narėms sukurti ir palaikyti veiksmingą fizinės saugos režimą, kad būtų apsaugota nuo nesankcionuoto branduolinės medžiagos paėmimo ir branduolinės energetikos objektų ir branduolinės medžiagos sabotažo, dalis. IPPAS kontekste teikiamos tarpusavio konsultacijos dėl atitinkamų tarptautinių dokumentų, visų pirma iš dalies pakeistos CPPNM, įgyvendinimo ir dėl TATENA gairių dokumentų branduolinio saugumo serijos, ypač Principų ir Rekomendacijų, įgyvendinimo.

Projekto tikslas:

- padėti šalims užtikrinti, kad tarptautinių dokumentų dėl branduolinio saugumo ir TATENA gairių nuostatos taptų fizinės saugos sistemų kūrimo ir veikimo teisės aktų reikalavimais,
- suteikti Šalių įstaigoms ir objektams naujų koncepcijų, taip pat nustatyti ir apsvastyti fizinės saugos gerosios praktikos pavyzdžius, kurie galėtų padėti sustiprinti branduolinį saugumą.

Projekto aprašymas:

- vykdyti ir užbaigti IPPAS misijas šešiose Šalyse,
- remiantis TATENA jau gautais prašymais, surengti misijas: Baltarusijoje, Kongo Demokratinėje Respublikoje, Jamaikoje, Libane, Madagaskare ir Vietname.

Numatomi projekto rezultatai:

- sustiprinti ir palaikyti branduolinį saugumą tikslinėse šalyse,
- parengti šalims skirtas galutines misijų ataskaitas, jose pateikiant tolesnės veiklos aprašymą.

Projektas Nr. 7:

Šaltinių grąžinimas

Radioaktyviųjų šaltinių saugumu turėtų būti rūpinamasi visais būvio ciklo etapais, be kita ko, ir tada, kai šaltiniai nebenaudojami. Šalys bus raginamos parengti nacionalines panaudotų šaltinių tvarkymo strategijas, kuriose būtų numatyta viena ar daugiau iš toliau nurodytų tvarkymo alternatyvų: grąžinimas kilmės šaliai ar tiekėjui, saugus nacionalinis saugojimas iki pašalinimo arba eksportas perdirbimo arba pakartotinio naudojimo arba saugaus saugojimo tikslais.

Projekto tikslai:

- toliau teikti TATENA paramą Šalių nacionaliniams branduolinio saugumo pajėgumams stiprinti, siekiant apsaugoti žmones, turtą ir aplinką nuo branduolinio saugumo incidentų, susijusių su branduolinėmis ar kitomis radioaktyviosiomis medžiagomis, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė. Tai apims panaudotų šaltinių tvarkymo nacionalinių pajėgumų plėtojimą; paliktųjų šaltinių ieškojimą ir, prireikus, jų grąžinimą ar eksportą perdirbimo tikslu. Priklausomai nuo šaltinių, aptiktų vykdant su nacionalinių sąrašų kūrimu susijusią veiklą pagal 3 projektą, tvarkymo skubos, šiomis lėšomis bus grąžinta keletas didelio aktyvumo šaltinių,
- nustatyti radioaktyviųjų šaltinių vietą ir juos identifikuoti tais atvejais, kai paaiškėja, kad reikia atlikti šaltinių galutinį apdorojimą ir nuvežti juos į saugias ir patikimas saugyklas pasirinktose šalyse arba grąžinti juos kilmės šaliai arba tiekėjui.

Projekto aprašymas:

- priklausomai nuo grąžintinų šaltinių, aptiktų rengiant sąrašą pagal 3 projektą, tvarkymo skubos, bus grąžinta keletas identifiкуotų šaltinių,
- priimančiąsias Šalis Sąjunga nustato remdamasi TATENA pasiūlymu.

Numatomi projekto rezultatai:

- šaltinių konsolidavimas ir galutinis apdorojimas,
- dviejų identifiкуotų šaltinių grąžinimas kilmės šaliai arba eksportas perdirbimo arba pakartotinio naudojimo tikslais.

Atrenkant grąžintinus šaltinius bus vadovaujamasi toliau nurodytais kriterijais: didelio aktyvumo šaltinis (1 arba 2 kategorijos); kilmė – Europa; grąžinimui šiame etape neskirta lėšų; vieno šaltinio grąžinimas: tai didesniai sąrašui nepriskirti šaltiniai, taigi grąžinus vieną šaltinį būtų pasiektas didelis rizikos sumažinimo poveikis.

Projektas Nr. 8:

Tolesnė veikla, susijusi su IV–VI ciklų projektais

8.1. Vidaus subjektų keliamą grėsmę, branduolinių medžiagų apskaita ir kontrolė (NMAC)

Projekto tikslas:

- siūloma tęsti veiksmus, vykdytus pagal ankstesnius bendruosius veiksmus ir sprendimus naujausią susitarimą dėl įnašų (pagal Sprendimą 2013/517/BUSP) šiose dviejose srityse: vidaus subjektų keliamų grėsmių prevencijos bei apsaugos nuo šių grėsmių priemonių ir branduolinių medžiagų apskaitos bei kontrolės srityse.

Projekto aprašymas:

- teikti bendrąsias žinias apie koncepcijas, metodikas ir technologijas, kurios atitinka su branduoliniu saugomu susijusius privalomus ir neprivalomus dokumentus; pademonstruoti veiksmingos nacionalinės NMAC sistemos branduolinės energetikos objektuose elementus siekiant padidinti valstybių narių pajėgumą aptikti nesankcionuoto branduolinės medžiagos naudojimo ir paėmimo atvejus; supažindinti valstybes nares su vidaus subjektų keliamomis grėsmėmis, taip pat nustatyti vidaus subjektų keliamų grėsmių prevencijos ir apsaugos nuo šių grėsmių priemonės.

Numatomi projekto rezultatai:

- mokymų nauda valstybėms narėms, nes remiantis gairių dokumentais ir ekspertų perteikta patirtimi bus pateikta gerosios praktikos pavyzdžių; tai padės valstybėms narėms patenkinti branduolinio saugumo poreikius ir tikslus objektuose.
- NMAC. Mokymų tikslas – užtikrinti informuotumą apie poreikį branduolinės energetikos objektuose įdiegti nacionalinę NMAC sistemą, kuria būtų efektyviai aptinkami nesankcionuoto branduolinės medžiagos paėmimo atvejai, ypač nevalstybinių subjektų atžvilgiu. Mokymuose bus lyginami ir priešpriešinami nacionalinės NMAC programos elementai ir TATENA garantijos.
- Vidaus subjektai. Mokymų tikslas – supažindinti dalyvius su branduolinio saugumo priemonėmis, skirtomis vidaus subjektų keliamų grėsmių klausimui, įskaitant nesankcionuotą branduolinių medžiagų paėmimą (vagystę), sabotazą ir kibernetinį saugumą objektuose, kuriuose yra branduolinės medžiagos.
- Branduolinio saugumo serijos gairių dokumentų nauda valstybėms narėms dėl teikiamų išsamių instrukcijų, kaip pasiekti veiksmingų branduolinio saugumo režimų tikslus.
- NMAC. Branduolinio saugumo serijos Nr. 25-G (NSS 25-G) ir NST-33 nauda valstybėms narėms dėl teikiamų gairių, susijusių su NMAC įgyvendinimo aspektais, įskaitant NMAC sistemos administravimą, įrašų naudojimą, fizinę inventorizaciją, matavimus ir matavimų kokybės kontrolę, branduolinės medžiagos kontrolę, branduolinės medžiagos judėjimą, aptiktų atvejų tyrimą bei NMAC neatitikimų sprendimą, ir NMAC sistemos vertinimu ir veikimo tikrinimu.
- Vidaus subjektai. Branduolinio saugumo serijos Nr. 8 (NSS 8) nauda valstybėms narėms dėl teikiamų gairių, susijusių su vidaus subjektų keliamų grėsmių dėl nesankcionuoto branduolinės medžiagos paėmimo ir branduolinės energetikos objektų bei branduolinės medžiagos sabotazo prevencijos ir apsaugos nuo šių grėsmių priemonėmis; taip pat joje teikiamos nuorodos į branduolinio saugumo serijoje Nr. 13 (NSS 13) pateiktas rekomendacijas. NSS 8 teikiamos bendros gairės dėl vidaus subjektų keliamų grėsmių, grindžiamos supratimu, kad reikia taikyti diferencijavimo principą, apibrėžiama vidaus subjektų keliamą grėsmę ir vidaus subjektų kategorijų nustatymo būdai, pateikiamos gairės dėl objektų ir objektų sistemų, kuriuos reikia saugoti nuo piktavališkų veiksmų, nustatymo ir dėl prevencijos bei apsaugos priemonių objekto lygmeniu taikymo ir įvertinimo siekiant spręsti vidaus subjektų keliamų grėsmių klausimą.

8.2. Saugumo ir saugos vežimo metu plėtojimas

Projekto tikslas:

TATENA parengia išsamias branduolinio saugumo serijai priklausančias gaires, kuriomis Šalims padedama įgyvendinti savo įsipareigojimus pagal tarptautinę teisinę sistemą branduolinio saugumo srityje. Reikalingos papildomos gairės branduolinių ir kitų radioaktyviųjų medžiagų saugumo vežimo metu klausimui spręsti.

Projekto aprašymas:

- veikla, kuria Šalims padedama sustiprinti vežimo saugumą, suteikti reguliavimo ir kitoms kompetentingoms institucijoms atsakomybę ir funkcijas užtikrinant radioaktyviosios medžiagos saugumą vežimo metu. Šiuo metu mokymai ir gairės dėl saugumo ir saugos valstybėms narėms iš esmės teikiami atskirai, nors daugelyje valstybių narių tikslinė auditorija – ta pati. TATENA nuomone, pasitelkiant esamus regioninius saugos tinklus, galėtų būti rengiami bendri mokymai, kuriuose daugiausia dėmesio būtų skiriama medžiagų saugumui ir būtų sprendžiami sąsajų su saugumu ir saugiu vežimu klausimai.

Numatomi projekto rezultatai:

- parengtas vadovas dėl radioaktyviųjų šaltinių saugos ir saugumo vežimo metu. Toks vadovas taip pat galėtų praversti kaip saugumo ir saugos srityje veikiantiems subjektams skirtas įrankis, kuris suteiktų geresnį supratimą apie tai, ką daro kiti subjektai, o galutinis rezultatas būtų tvirtesnė ir veiksmingesnė saugos ir saugumo kultūra,
- vieno ITC, vieno RTC ir dviejų NTC rengimas, pasitelkiant regioninius tinklus, kad būtų išugdytas informuotumas apie poreikį užtikrinti radioaktyviųjų medžiagų saugumą vežimo metu, o dalyviams būtų suteikiamos žinios, reikalingos nacionaliniams vežimo saugumo reikalavimams parengti ir įgyvendinti.

8.3. Branduolinė ekspertizė

Projekto tikslas:

- tarptautinėse konferencijose dėl branduolinės ekspertizės pažangos buvo akcentuojamas poreikis branduolinės ekspertizės atžvilgiu laikytis regioninio požiūrio, kad, valstybėms narėms plėtojant branduolinės ekspertizės pajėgumą, kuris, kaip branduolinio saugumo infrastruktūros dalis, atitiktų jų poreikius, būtų atsižvelgiama į bendrus valstybių narių poreikius ir esamus pajėgumus. Afrikos valstybės narės išreiškė didelį susidomėjimą tuo, kad rengiant INSSP ir vykdant jų peržiūrą branduolinė ekspertizė būtų priskirta reagavimo į branduolinio saugumo incidentą veiksams. Šį susidomėjimą lemia tai, kad spartus augimas Afrikoje yra priklausomas nuo lengvos prieigos prie branduolinių ir kitų radioaktyviųjų medžiagų pramonėje, medicinoje ir mokslinių tyrimų srityje, tačiau jam kliudo rimtos saugumo grėsmės, įskaitant Šiaurės ir Užsachario Afrikoje išpuolius rengiančius teroristus.

Projekto aprašymas:

- TATENA sutartinai dės pastangas, kad atsižvelgtų į valstybių narių poreikius pasitelkdama inovacijas, numatant orientavimąsi į laboratorinius metodus. TATENA iniciatyva pateiktas naujas praktinis įvadas branduolinės ekspertizės laboratorijose teikiams branduolinės ekspertizės mokymams. Projektas apims specialistų ITC ir ilgalaikį mokslininko stacionarinį paskyrimą į vieną iš pirmaujančių branduolinės ekspertizės laboratorijų kuruojant priimančiąjai šaliai ir TATENA.

Numatomi projekto rezultatai:

- svarbus paramos Šiaurės Afrikai branduolinės ekspertizės srityje elementas yra žmogiškųjų išteklių, pvz., dalyko ekspertų, parengimas. Bus nustatytos būsimo naudojimosi branduoline ekspertize ir jos plėtojimo temos ir galimybės (t. y. moksliniai tyrimai, teisėsauga, analitiniai pajėgumai, urano gavyba ir radioaktyviųjų šaltinių saugumas) visame regione. Jomis bus apibrėžta įgyvendinimo veikla Šiaurės Afrikoje branduolinės ekspertizės srityje. Posėdžiai bus rengiami anglų ir prancūzų k., o visi dokumentai bus verčiami į prancūzų k., kad paramą gaunančios Šalys ją geriau įsisavintų.

Galimos Šalys paramos gavėjos: visos Šiaurės Afrikos valstybės narės ir ES kaimyninės Šalys.

8.4. Veiksmingos nacionalinės reagavimo sistemos sukūrimas

Branduolinio terorizmo grėsmė yra pripažinta kaip visoms Šalims susirūpinimą keliantis klausimas, ir pavojus, kad branduolinės medžiagos ar kitos radioaktyviosios medžiagos gali būti panaudotos vykdant nusikalstamas arba tyčines nesankcionuotas veikas, kelia rimtą grėsmę nacionaliniam ir regioniniam saugumui ir gali turėti sunkių pasekmių žmonėms, turtui ir aplinkai.

Galimos nusikalstamos veikos arba tyčinės nesankcionuotos veikos, susijusios su branduolinėmis ir kitomis radioaktyviosiomis medžiagomis, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, pasekmės priklauso nuo medžiagos kiekio, formos, sudėties ir aktyvumo. Tokios veikos galėtų turėti rimtų sveikatos, socialinių, psichologinių ir ekonominių padarinių, padaryti žalos turtui, taip pat turėti politinių ir aplinkosauginių pasekmių. Pavyzdžiui, nuolat rengiami dideli tarptautinio masto vieši renginiai. Dėl tų renginių matomumo, kuris yra nušvietimo žiniasklaidoje visą parą rezultatas, plačiai pripažįstama, kad esama didelės teroristinio išpuolio grėsmės svarbių politinių ar ekonominių aukščiausio lygio susitikimų ar svarbių sporto renginių metu.

Branduolinės ir kitos radioaktyviosios medžiagos juda kiekvieną dieną – tiek sankcionuoti ir laikantis nacionalinių ir tarptautinių vežimo taisyklių, tiek nesankcionuoti, tiek dėl asmenų, kurie nori išvengti identifikavimo, veiksmų. Veiksmingos branduolinio saugumo kontrolės priemonės padeda užtikrinti, kad vyktų tik teisėtas judėjimas, o siekiant užkirsti kelią branduolinio saugumo incidentams, juos išsiaiškinti ir į juos skubiai reaguoti būtų taikomos realistiškos ir veiksmingos procedūros.

Kiekviena Šalis yra atsakinga už savo pasirengimą užkirsti kelią branduolinio saugumo incidentams, juos išsiaiškinti ir į juos reaguoti, įskaitant tuos incidentus, kurie gali sukelti nepaprastą radiologinę padėtį.

Projekto tikslas:

- siekdamą palaikyti ir stiprinti valstybių narių pajėgumus, susijusius su reagavimu į nusikalstamas arba tyčines nesankcionuotas veikas, susijusias su branduolinėmis ar kitomis radioaktyviosiomis medžiagomis, TATENA teikia pagalbą daugiausia dėmesio skirdama veiksmingos nacionalinės reagavimo sistemos sukūrimui. Šiame kontekste TATENA siekia padėti valstybėms narėms aptikti branduolines ar kitas radioaktyvias medžiagas, kurioms netaikoma reguliuojamoji kontrolė, reaguoti į branduolinio saugumo incidentus vykdant konsultavimo ir vertinimo misijas, rengiant žmogiškųjų išteklių mokymo kursus ir teikiant pagalbą dėl prisijungimo prie tarptautinių teisinių dokumentų, ir (arba) sustiprinti atitinkamus nacionalinės teisės aktus, plėtojant tarptautiniu lygmeniu priimtas gaires ir sudarant Šalims galimybes jomis naudotis.

Projekto aprašymas:

- padėti Šalims sukurti ir išlaikyti veiksmingą nacionalinę reagavimo infrastruktūrą planuojant, koordinuojant, įgyvendinant toliau nurodytą veiklą ir stebint jos rezultatus;
- konsultavimo / paslaugų teikimo misijų Šalyse įgyvendinimas siekiant nustatyti, kaip sustiprinti branduolinio saugumo reagavimo sistemą ir rekomenduoti tai padaryti,
- techninės paramos Šalims teikimas siekiant sukurti veiksmingus branduolinio saugumo reagavimo priemonių pajėgumus, be kita ko, radiologinių nusikaltimų vietos tyrimų ir didelių viešų renginių atžvilgiu,
- pagalba gebėjimų stiprinimo srityje, įskaitant mokymo kursų, praktinių mokymų, pratybų ir seminarų branduolinio saugumo reagavimo priemonių klausimais rengimą.

Numatomi projekto rezultatai:

- tikimasi, kad bus sustiprinti šioje programoje dalyvaujančių Šalių reagavimo į nusikalstamas arba tyčines nesankcionuotas veikas, susijusias su branduolinėmis ar kitomis radioaktyviosiomis medžiagomis, nacionaliniai pajėgumai užtikrinant jų gebėjimą greitai įvertinti incidentą ir jį priskirti tam tikrai kategorijai remiantis tokiais faktoriais kaip branduolinių ar kitų atitinkamų radioaktyviųjų medžiagų keliama grėsmė, galimos pasekmės žmonėms ir aplinkai, ekonominis poveikis ir pobūdis.

8.5. Aptikimas

Projekto tikslas:

- ši veikla yra susijusi su veikla, vykdyta aptikimo srityje įgyvendinant ankstesnius bendruosius veiksmus ir sprendimus naujausią susitarimą dėl įnašų. Vienas iš būtinų elementų, padedančių nustatyti veiksmingą branduolinio saugumo režimą, yra nacionalinės aptikimo strategijos parengimas. Veiksminga branduolinio saugumo aptikimo struktūra grindžiama nacionaline aptikimo strategija ir nacionaline branduolinio saugumo teisine ir reguliavimo sistema, remiantis gerai veikiančia teisės saugos sistema.

Projekto aprašymas:

- daugiausia dėmesio skirdama aptikimo struktūros sukūrimui ir plėtojimui, TATENA planuoja surengti šešias ekspertų misijas ir suteikti aptikimo priemones.

Numatomi projekto rezultatai:

- aptikimo įrangos davimas atsižvelgiant į aptikimo strategiją.

II. ATASKAITŲ TEIKIMAS IR VERTINIMAS

TATENA vyriausiajam įgaliotiniui ir Komisijai pateiks dvi metines ataskaitas ir galutinę finansinę ir aprašomąją ataskaitą apie projektų įgyvendinimą, taip pat tris papildomas neoficialias pusmetines pažangos ataskaitas. Prireikus, Komisijos prašymu, TATENA parengs temines neoficialias ataskaitas tam tikromis temomis.

Galutinėje finansinėje ir aprašomojoje ataskaitoje bus peržiūrėtas išsamus visų projektų įgyvendinimas ir joje, be to, bus pateikta:

- išsami bandymo ataskaita apie I skyriaus 2.2 punkte apibūdintą mokymams skirtą priemonę; ta ataskaita turės būti įtraukta į galutinę ataskaitą,
- ataskaita apie dabartinę padėtį ir rekomendacijos dėl 3 projekte dalyvaujančios atitinkamos valstybės teisinės ir reguliavimo sistemos, laikantis paramą gaunančios Šalies paprašyto konfidencialumo,
- informacija apie pasiekimus įgyvendinant I skyriaus 3.2 punktą.

Šių ataskaitų kopijos bus nusiųstos Sąjungos delegacijai Vienoje.

III. ES VALSTYBIŲ NARIŲ EKSPERTŲ DALYVAVIMAS BE ATLYGIO

Šio sprendimo sėkmingam įgyvendinimui būtinas Sąjungos valstybių narių ekspertų aktyvus dalyvavimas. TATENA naudosis tų ekspertų paslaugomis vykdydama projektus. TATENA parengs pasiūlymus dėl darbuotojų išlaidų, susijusių su finansavimu iš Sąjungos įnašų remiantis poreikių analize, kai tik bus susitarta dėl paramos gavėjų sąrašo. Tie darbuotojai bus įdarbinti pagal TATENA taisykles.

IV. TRUKMĖ

Visa numatoma projektų įgyvendinimo trukmė – 36 mėnesiai.

V. PARAMOS GAVĖJAI

Įvairių projektų šalys paramos gavėjos bus pasirinktos iš atitinkamų toliau nurodytų sąrašų.

Jei Šalys nuspręs, kad negali įsisavinti pagalbos, TATENA pasiūlys CONOP naujų paramos gavėjų, atsižvelgdama į rengiant INSSP nustatytus poreikius.

1 projekto paramos gavėjai bus šie: Afrikoje: Alžyras, Egiptas, Mauritanija, Nigeris, Marokas, Tunisas; Azijoje ir Ramiojo vandenyno regione: Malaizija, Pakistanas ir kitos Šalys (bus nustatyta vėliau), kurios prašo TATENA paramos; Lotynų Amerikoje ir Karibų jūros regione: Argentina, Čilė, Kolumbija, Kuba, Peru, Urugvajus ir ES kaimyninės šalys.

2 projekto paramos gavėjai bus Kuba, Indonezija, Jordanija, Libanas, Malaizija ir Vietnamas.

3 projekto paramos gavėjos bus ES kaimyninės Šalys: Albanija, Alžyras, Armėnija, Azerbaidžanas, Baltarusija, Bosnija ir Hercegovina, Egiptas, Gruzija, Jordanija, Libanas, Libija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Mauritanija, Moldovos Respublika, Juodkalnija, Marokas, Tunisas, Turkija ir Ukraina ir šalys Lotynų bei Centrinėje Amerikoje: Bolivija, Čilė, Kolumbija, Kuba, Ekvadoras, Hondūras, Panama, Paragvajus.

4 projekto paramos gavėjai bus Šiaurės Afrika, Pietryčių Azija, Lotynų Amerika, šalys / regionai, kurių branduolinės energijos programų rengimas ir tyrimų reaktoriaus pajėgumai yra pradinėse stadijose, taip pat Vietnamas, Egiptas, Turkija, Tailandas ir kitos šalys (bus nustatyta vėliau).

5 projekto paramos gavėjas bus Egiptas.

6 projekto paramos gavėjai bus Baltarusija, Kongo Demokratinė Respublika, Jamaika, Libanas, Madagaskaras ir Vietnamas.

7 projekto paramos gavėjai bus pasirinkti iš šių šalių: Albanijos, Bahreino, Burkina Faso, buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos, Libano ir Madagaskaro.

8 projekto paramos gavėjai bus Alžyras, Albanija, Bangladešas, Kuba, Gruzija, Kazachstanas, Malaizija, Marokas, Ukraina, Vietnamas ar kitos Šalys (bus nustatyta vėliau), kurios prašo TATENA paramos pagal INSSP, iš Afrikos, Azijos, Centrinės ir Lotynų Amerikos. Specialiosios Šalys organizatorės: Vokietija, Austrija.

VI. ES MATOMUMAS

TATENA imasi visų tinkamų priemonių informacijai, kad veiksmą finansuoja Sąjunga, viešinti. Tokios priemonės bus vykdomos atsižvelgiant į Europos Komisijos parengtą ir paskelbtą ES išorės veiksmų ryšių ir matomumo vadovą. Taigi TATENA užtikrins Sąjungos įnašo matomumą tinkamu ženklinimu ir viešinimu, akcentuodama Sąjungos vaidmenį, užtikrindama jos veiksmų skaidrumą ir informuodama apie priežastis, dėl kurių priimtas šis sprendimas, taip pat apie Sąjungos paramą įgyvendinant sprendimą ir šios paramos rezultatus. Projekto metu parengta medžiaga bus aiškiai pažymėta Sąjungos vėliavos ženklu laikantis Sąjungos gairių dėl tikslaus vėliavos naudojimo ir vaizdavimo. Atitinkamais atvejais TATENA pakvies Sąjungos ir Sąjungos valstybių narių atstovus į misijas ar renginius, susijusius su šio sprendimo įgyvendinimu.

VII. ĮGYVENDINIMO AGENTŪRA

Techninis projektų įgyvendinimas bus pavestas TATENA. Projektus tiesiogiai įgyvendins TATENA darbuotojai, valstybių narių ekspertai ir rangovai. Projektai bus įgyvendinami pagal Finansinį ir administracinį pagrindų susitarimą ir finansavimo susitarimą, kurių sudarys Europos Komisija ir TATENA.
